ΠΩΣ ΕΙΔΑΝ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙ ΤΟΥ 1821 ΣΤΟ ΛΙΒΙΣΙ

Ἀναδημοσίευση ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ν. Π. Ἀνδριώτη "ΤΟ ΙΔΙΩΜΑ ΤΟΥ ΛΙΒΙΣΙΟΥ ΤΗΣ ΑΥΚΙΑΣ,, τοῦ χειρογράφου τοῦ ἀειμνήστου Μιχαήλ Μουσαίου ὁ ὁποῖος κατέγραψε μίαν ἀφήγησιν τῆς Ἐπαναστάσεως τὸ 1855 ὅπως τὴν ἄκουσε ἀπὸ γέρους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Πῶς ἰσηκώστηκάσιν οἱ Τουρκαλλάδος νὰ σβάξουν τοὺς -ι- Χριστιανὸς εἰς τοὺ Λιβίσιν, εἰς τὴν μπιρίστασιν, εἰς τὰ 1822.

Εἰς τὰ χίλλια ὀκτακόσια εἰκοσιένα ἐσηκωστήκασιν οἱ Μουραΐτηδοι ποιφιάστικην μπαντοῦ, κὶ' ἰκρέμμασιμ πρῶτα τοὺ Πατριάρχην ντοὺν Γρηγόριουν γκὶ τοὺς Δισποτάδους εἰς τὴμ μπόλιν, κὶ' ἠπῆραν γκὶ οἱ Τουρκαλλάδοι ποντοῦ μπούγιουν κὶ' ἀγρίεψάσιν, κὶ' ἔθελαν νὰ χαλάσουδ δούλους τοὺς - ι - Χριστιανούς, κὶ' ἐγύρευγαν ἀφουρμὴμ μὶ τοὺ παραμμερόν νὰ τοὺς χαλάσουν γκὶ νὰ τοὺς γιαγμαλατίσουν. Τότι οἱ Χριστιανὲ πήρασ φάουν γκὶ τρόμαγν, γιατί ἦταν πέντι κιφάλλια ρουμέικα στοὺμ μπαραν.

Ἰστι, χὰν ἰκρέμμασαν ντοὺμ Πατριάρχην· ἰ μηγοριουν, ἰγένιν Πατριάρχις ἡ δικος μας ἡ Διαμάντης Πισσιεσιας Εὐγένειος, κὶ' ἡ Προυτουσύγγελοὺς τοὺ ἡ Σαμουήλης ἰγένηδ Δισποτης Πισσιδέας. Αὐτὸς ἦταν ἄξιους ἀθθρωπους κὶ τουλμηρὸς, κὶ' ἐξέρν Ἑοῦρκικα καλὸ, κὶ' ἐν ἐφουσόνταν καθέλου τοὺ 'μμάτιν ντου.

Εἰς τὰ χίλλια ὀυχτακόσια εἴκοσι δύο, στὰν ἰχάλασαν ντοὺχ Χιόν γκὶ τ' Λίβαλή, κὶ' ἐκαψάν νταν ντούρκιαν νταν ἀρμάδαν ἐξ' ἀφ' τοὺχ Χιόν οἱ Ἕλληνοι ἰσηκώστηκάσιν γκὶ οἱ οἰκέ μας οἱ Τουρκαλλάδοι στοὺ πόσιν γκαταπάνου στοὺς - ι - Χριστιανούς, κὶ' ἰπήασιν εἰς τοὺ 'Οσμὰν - ἀάν, ποὺταν τότι ἀάς ἴδὸ κὶ' εἶπαν ντουν:

«Ἐ!μές, ἰμέγιν, φουούμαστιν ντοὺς Ρουμιούς, γιατ' ἐρχοντιν καΐκια κουρσάρικα τοὺν τζαδοῦρηδουν εἰς τοὺ θαὶν γκὶ δίουν ντους αἱ τζαδοῦρηδοι ἀρουσφηκ, κὶ φουούμουσιν νὰ μὴμ μᾶς πλακασουν νὰ μας χαλάσουν!

Ἡ 'Οσμὰν - ἀάς, ἰκεἰ πόπρεπιν νὰ τοὺς κατσμαράνει, ἰσηκώστην γκὶ ἤρτιν εἰς τοὺ Λιβίσιν μ' ἕναν ἀλλὶν ἰουρκαλλαοὺς ἀρματουμένους, γιὰ νὰ σκουτώσουν ντοὺς-ι-Χριστιανούς κὶ νὰ κάμουν ντοὺ χουργιὸ γιάγμα. Τότε εἴδασιν οἱ Χριστιανὲ τοὺς Τουρκαλλάδους μὶ τὶς μαχαῖρις, ποὺ συνάουν ταν γκὶ ἰκούν - ναν ντὶς μαχαῖρις τοὺν, κὶ' εἶπαν νὰ τοὺν Ζαμουλὴν, πότυιν νὰ 'ν' ἴδὸ ἰκεῖνις τὶς μέρις. Ἤταν Μάϊους μήνας.

Ἰστι ἔτρεξάσιμ μπουλλὲς γυναῖκις εἰς τοὺ Βαῖν γκὶ ἄλλις ἔπιασαν νὰ ὁουνὰ γιὰ νὰ κρυστοῦν, κὶ ὁοὐλους ἡ κόσμους ἤρτιν νὰ πάνου κάτου. Ἰστι ἤρτιν γκ' ἡ Δισπότης — ἡ ἰφκή του μαζίμας — ἡ Σαμουήλης (ποὺ 'ν' ἔτσι Δισποτάδου!), κὶ' ἐξὶν γκρισμισόνου νὰ φιμώσιν νταν στοὺ στήρους του, κὶ' ἤρτιν εἰς τοὺ Σοῦμπου τὴμ μέσην, κὶ λέει τοὺν 'Οσμὰν - ἀάν:

(Συνέχεια στὸ ἑπόμενο)

ΕΛΙΖΑΜΠΕΘ ΜΠΛΑΚΓΟΥΕΛ

Ἡ πρώτη γυναῖκα ἰατρὸς

Ὁ γιατρὸς, κύτταξε σκανδαλισμένος τὴ νεαρὴ κοπέλλα, ποὺ καθόταν ἀπέναντί του. Μὰ ἤταν ἀλήθεια ἀνήκουστη, ἡ πρότασι, ποὺ τοῦ ἔκανε αὐτὴ ἡ μικρὴ γαλανομάτα.

Βρισκόμαστε στὰ 1845. Σ' ὁλόκληρη τὴν Ἀμερική καμμιὰ γυναῖκα δὲν σκέφτηκε ποτὲ νὰ ἐξασκήσῃ τὸ ἰατρικὸ ἐπάγγελμα. Καμμιὰ ἐκπτοσώπος τοῦ γυναικείου φύλου, δὲν θὰ τολμοῦσε νὰ φοιτήσῃ σὲ ἰατρικὴ σχολή, τὰ χρόνια ἐκείνα. Καμμιά, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἐλίζαμπεθ Μπλάκγουελ, μιὰ γυναῖκα μὲ χαλύδδινη θέλησι.

Ἤξερε πάσο δύσκολο ἦταν αὐτό, ποὺ ἐπρόκειτο νὰ ἐπιχειρήσῃ. Αὐτὴ ἡ ἀπόφασί της μποροῦσε νὰ τὴ στιγματίσῃ γιὰ ὁλη της τὴ ζωή. Οἱ δυσκολίες ἦταν τεράστιες, τὰ ἐμπόδια σχεδὸν ἀκατανίκητα. Μπροστὰ της ἐπικάνουν σὰν ψηλὰ τεῖχος, οἱ προλήψεις, οἱ δεισιδαιμονίες καὶ τὸ ἐχθρικὸ πνεῦμα, ποὺ ἐπικρατοῦσε στὸ ἰατρικὸ ἐπάγγελμα. "Ολα αὐτὰ ἔπρεπε νὰ τὰ ἀναποδογυρίσῃ, νὰ τὰ συντρίψῃ ἀντελῶς, ἂν ἤθελε νὰ κερδίσῃ τὴ μάχη. Τελικὰ ὅμως, ἡ νίκη θὰ τῆς χάριζε ἕναν ἀκριβὸ τίτλο, τὸν τίτλο τῆς πρώτης Ἀμερικανίδας γυναίκας - γιατροῦ. Κ' ἐκόμα πιὸ σπουδαῖο, θ' ἄνοιγε ἕνα καινούργιο δρόμο σὲ ὅλες γυναῖκες, ποὺ σὰν κι' αὐτή, φιλοδοξοῦσαν ν' ἀκολουθήσουν τ, ἀχνάρια της.

...Ἀπὸ τὰ παιδικά της, κιόλας χρόνια, ἡ Ἐλίζαμπεθ ἔδειχνε πὼς θὰ γνώσιν ἕνα πολὺ παρόξενο κορίτσι. Γεννημένη στὴν Ἀγγλία, τὸ 1821, ἤρθε ἑτέκα χρόνων στὴν Ἀμερική. Ἀγαποῦσε ἐξαιρετικὰ τὴ μελέτη. Ἀκόμα τὸ πολὺ νωρὶς, ἄρχισε νὰ μαθαίνῃ γεραμανικά, γαλλικὰ καὶ ἱστορία, σὲ μιὰ ἡλικία ποὺ ὅλλα κορίτσια ἀγαποῦν τὶς διασκεδάσεις κ' ἀσχολοῦνται μονάχα μὲ τὶς δουλειὲς τοῦ σπιτιοῦ.

"Οταν ἔγινε δέκα ὀκτὼ χρονῶν, ἄρχισε νὰ διδάσκῃ σ' ἕνα σχολεῖο. Σ'ἀτελεοι τέσσαρα ἔνοιωσε πὼς αὐτὴ ἡ ζωὴ τὴν κούραζε. Ἔλχε μέσα της ἀνησυχίες, κ' εἶχε κ' ὅλας, ἀρχίσει ν' ἀναζητᾶ ἕνα καινούργιο δρόμο στὴ ζωή.

Μιὰ ἄρρωστη γυναῖκα, φίλη της, ἐντελῶς συμπτωματικὰ ἔρθκε νὰ κλειδιάσῃ τὴ ἀτύχι ἀνησυχίες καὶ τὰ ἐρωτήματα, ποὺ τὴ βασάνιζαν. Τῆς πρότεινε ν' ἀκολουθήσῃ τὸ ἰατρικὸ ἐπάγγελμα.

«Μὰ εἶναι κάτι ποὺ μ' ἐνδιαφέρει ἐλάχιστα», σκέφτηκε ἡ Ἐλίζαμπεθ. Ἀστόσο, σιγὰ-σιγὰ ἡ καινούργια ἰδέα ἐνοιωθε νὰ τὴν γοητεύῃ. "Αρχισε νὰ τὴ συζητᾶ μὲ τὸν οἰκογενειακό γιατρὸ τοὺς. Ἐκείνος ἀντέδρασε, φανερὰ σκανδαλισμένος. "Ολες οἱ φίλες της, ἀκόμα καὶ ἡ διάσημη φεμινίστρια Χάρριετ Μπίτσερ Στόου, τὴν ἀποδάρρυναν.

"Ομως, ὁ ἀπόφασί εἶχε ἀρχίσει ν' ἀπλώνῃ τὶς ρίζες του μέσα, δαθειὰ στὴν καρδιά της. Ἡ Ἐλίζαμπεθ εἶχε πάρει μιὰν ὁριστικὴ, ἀμετάκλητη ἀπόφασι. Στὸ ἡμερολόγιό της ἐκείνη τὴ μέρα ἔγραψε: «Ποτὲ δὲν ἤμουνα τόσο ἀποφασισμένη, ὅσο σήμερα, νὰ γίνω γιατρός».

Ἀστόσο, γιὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τ' ὄνειρό της, χρειάζονταν χρήματα. Τὰ δάνεια ἦταν μεγάλα καὶ ἡ νεαρὴ κοπέλλα ἀναγκάστηκε ν' ἀσχοληθῆ μὲ κάτι, ποὺ ἀντιπαθοῦσε τρομερά ἀπὸ τὴν ἀρχὴ—ἄρχισε πάλι νὰ διδάσκῃ.

Σηκωνόταν στὶς πέντε τὸ πρωί, ἄρριζε νὰ μελετᾶ ἑλληνικὰ καὶ ἀναστοῦμα, ἔπειτα συνέχιζε, διδάσκοντας, ὀκτὼ ὁλόκληρες ὧρες καὶ τελειώνε πάλι μὲ τὴ μελέτη. Τὸ δράδυ, ἐξαντλημένη σωματικὰ καὶ ψυχικά, ἀποκοιμόταν πάνω στὰ διδλία της.

Στὰ εἴκοσι ἕξη χρόνια της, πῆγε στὴ Φιλαδέλφεια φιλοδοξοῦσα νὰ φοιτήσῃ σ' ἕνα ἀπὸ τὰ φημισμένα ἰατρικὰ της ἱδρύματα. Βρῆκε παντοῦ τὶς πόρτες κλειστές. Παντοῦ συνάντησε τὴν ἄρνησι. Ἀπειδώθηκε σὲ δέκα ἰατρικὲς σχολές. "Ολες ἀρνήθηκαν νὰ τὴ δεχθοῦν. Ἡ δικαιολογία ἦταν στερεότυπη: ἡ καινούργια ἰδέα θὰ δημιουργοῦσε σκάνδαλο. Οἱ γυναῖκες δὲν μποροῦσαν νὰ ἔχουν θέσι στὴν ἰατρική.

Ἀπελπισμένη ἡ Ἐλίζαμπεθ ἔστρεψε τὴν προσοχή της σὲ μικρότερα Πανεπιστήμια. Τελικὰ ἄρριξε ἕνα ποὺ δέχτηκε νὰ τὴν ἀκούσῃ. Ἦταν ἡ ἰατρική σχολὴ τῆς Τζένοδας, κοντὰ στὰ καναδικὰ σύνορα. Μὰ κ' ἐκεῖ ἡ κατοχύρα τὴν κυνηγοῦσε. Στὶς διάφορες πανσιόν, ποὺ ζήτησε στέγη καὶ τροφή, οἱ ἰδιοκτῆτες τῆς ἔκλειαν τὴ πόρτα κατάμουτρα. "Οταν περπατοῦσε στὸ δρόμο, τ' ἀλητάκια τὴν ἐπαιραν ἀπὸ πίσω, δίνοντάς της διάφορα παρατσούκλια.

Ἡ παρουσία αὐτῆς τῆς γυναίκας —γιατροῦ φαινόταν νὰ σκανδαλίζῃ τοὺς ἀφελεῖς χωρικούς. Οἱ πρῶτες μέρες πέρασαν μέσα σ' ἕνα ἐφιάλτη. Οἱ καθηγητὲς τῆς σχολῆς μὲ φιλοξενοῦσαν μὲ ἀνοχὴ καὶ οἱ συμφοιτητὲς της γύριζαν ἀλλοῦ τὸ κεφάλι, ὅταν περνοῦσε δίπλα τους.

Πολὺ ἀργότερα, ἡ Ἐλίζαμπεθ ἐμάθε πὼς κ' αὐτὴ ἀκόμα ἡ ἔγγραφή της στὴ σχολή, ἦταν μιὰ φάρσα. Ἡ διεύθυνσι τῆς σχολῆς, μὴ ἐχοντας τὴν παραμικρὴ διάθεσι νὰ τὴ δεχθῆ, εἶχε ἀφήσει τὸ θέμα τῆς ἐγγραφῆς στοὺς φοιτητές. Ἡ ἀπόφασί τους, ἔπρεπε νὰ εἶναι ὁμόφωνη. Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο, εἶχαν τὴν δεδαιότητα τῆς ἀποδοχῆ τῆς στὴ σχολὴ θὰ ἦταν ἀδύνατη. Ποτὲ στὴν Ἱστορία τῆς σχολῆς δὲν εἶχε ἐπιτραπῆ στοὺς φοιτητὲς νὰ ψηφίσουν γιὰ κάποιο ζήτημα. Γιὰ καλὴ ὅμως τύχη τῆς Ἐλίζαμπεθ, οἱ νεαροί, σὲ μιὰ ἀπόφασι εὐθυμίας καὶ καλῆς διαθέσεως, ψήφισαν ὁμόφωνα τὴν ἀποδοχή της. Ἀλλ' ἐκεῖνοι ἔπαιξαν ἕνα δρόμο σὲ ἄπειρες γυναῖκες, ποὺ φιλοδοξοῦσαν ν' ἀκολουθήσουν ἕνα παρόμοιο ἐπάγγελμα.

Στὶς 31 Μαΐου τοῦ 1910, ἡ πρώτη γυναῖνα - γιατρὸς τῆς Ἀμερικῆς πέθανε καθὼς κοιμόταν. Εἶχε πραγματοποιήσει ἕναν ψηλὸ σκοπό: Εἶχε δῆ τ' ὄνειρό της νὰ παίρνῃ σάρκα καὶ ὀστᾶ. Καὶ τὸ πιὸ σημαντικό: Εἶχε ἀνοίξει ἕνα δρόμο σὲ ἄπειρες γυναῖκες, ποὺ φιλοδοξοῦσαν ν' ἀκολουθήσουν ἕνα παρόμοιο ἐπάγγελμα.

Στὴν Ἀμερικὴ ὑπάρχουν σήμερα 8.000 γυναῖκες - γιατροὶ καὶ τρία νοσοκομεῖα, ποὺ τὸ προσωπικό τους ἀποτελεῖται ἀποκλειστικὰ ἀπὸ τὸ γυναικεῖο φύλο..

ΤΗΝΟΣ, ΤΟ ΝΗΣΙ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΟΧΑΡΗΣ

(Συνέχεια ἐκ τῆς 2ας Σελίδος)

καὶ ἡ 'Αμφιτρίτη στὸ νησί. Ἡ ἀρχαία πόλι τῆς Τήνου δρισκόταν ἐκεῖ ποὺ εἶναι ἡ σημερινὴ καὶ δυὸ περίπου χιλιόμετρα νοτιοανατολικὰ τῆς, στὴ σημερινὴ θέσι «Κιόνια», ὅπῆρχε ναὸς τοῦ Ποσειδῶνα καὶ τῆς Ἀμφιτρίτης, μέσα σ' ἕνα ὡραιότατο ἄλσος. Ὁ ναὸς αὐτός, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ Στράδων, ἦταν ὄχι μόνο περίχωρες, ἀλλὰ καὶ «θέας ἄξιος». Γύρω ὑπῆρχαν μεγάλα ἐστιατόρια γιὰ τὸν κόσμο ποὺ συγκεντρωνόταν γιὰ τὶς γιορτές, τὶς ὁποῖες χαρακτήριζαν θυσίες καὶ μεγαλόπρεπες τελετές. Γιορτὲς ἐπίσης γίνονταν πρὸς τιμὴ τοῦ 'Απόλλωνα, τοῦ Διονύσου, τοῦ Δία κι' ἑνὸς ντόπιου μικροθεοῦ, τοῦ Καλλιταγόρα. Στὴν Τῆνο ὁ Ποσειδῶνας λατρευόταν σὰν «Μέγας Ἰατρὸς» κι' ὑπῆρχε στὸ νησὶ ἄσυλο καὶ θεραπευτήριο. Ἤταν, λοιπόν, ἀπὸ τότε καταφύγιο τῶν ἀρρώστων, ποὺ ἀναζητοῦσαν τὴ γιατρειά τους.

Λίγα νησιὰ γνώριαν τὶς ἐπιδρομές, τὶς καταστροφὲς καὶ τὶς λεηλασίες ποὺ γνώρισε ἡ Τῆνος ἀπὸ τοὺς "Αραβες, τοὺς Σαρακηνοὺς καὶ τοὺς πειρατὲς ποὺ λυμαίνονταν τότε τὸ Αἰγαῖο. Καὶ μετὰ τὴν κατάλυψή της ἀπὸ τοὺς Φράγκους, τὸ 1204, δὲν ἔπαψαν οἱ ἐπιδρομές. Ἔτσι τὸ κατάφυτο καὶ ὡραιότατο στὴν ἀρχαιότητα νησὶ ἐρημώθηκε, ἔγινε μιὰ μαύρη ξέρα, πάνω ἀπὸ τὴν ὁποία πλανιόταν ἡ δυστυχία κι' ἡ συμφορά. Οἱ κάτοικοι ἀναγκάζονταν νὰ ἐκπατρισθοῦν, νὰ ζητήσουν σ' ἄλλες χῶρες τύχη. Πήγαιναν ἔτσι στὴ Σμύρνη, στὴν Κωνσταντινούπολι, στὸ Τρίεστι, στὴ Ρωσία... Πλουτίζοντας, δὲν ξεχνοῦσαν τὴν πατρίδα τους, στὴν ὁποία ἔκαναν δωρεὲς καὶ διάφορα κοινωφελῆ ἔργα.

Μὲ μιὰ τέτοια ἱστορία εἶναι φυσικὸ ὁ χαρακτήρας τῶν Τηνιακῶν νὰ ἔχῃ διαμορφωθῆ ἀνάλογα. Ὁ πατριωτισμός τους, ἡ προσήλωσί τους στὰ πάτρια, ἦταν καὶ εἶναι τέτοια, ποὺ πῆραν μέρος πρόθυμα σ' ὅλους τοὺς πολέμους καὶ τὶς περιπέτειες τοῦ ἔθνους. Εἶναι ὅμως καὶ χαρακτηριστικὸ ὅτι θέλοντας νὰ δώσῃ τὸ πρῶτο χτύπημα στὴν Ἑλλάδα ὁ Μουσσολίνι, διάλεξε τὴν Τῆνο. τορπιλίζοντας ἀνήμερα τῆς Παναγίας, τὸ 1940, τὸ πολεμικὸ μας «Ἔλλη».

Μὲ δὲν εἶναι μονάχα αὐτά, ποὺ χαρακτηρίζουν τοὺς Τηνιακούς. Μεγάλοι καλλιτέχνες, ζωγράφοι καὶ γλύπτες, ὅπως ὁ Χαλεπᾶς, ὁ Λύτρας, ὁ Γύζης, ὁ Βιτάλης, ὁ Δρόσης, ὁ Σόχος κι' ἄλλοι ἦταν Τηνιακοὶ κι' ἡ εἰσφορά τους στὴν ἑλληνικὴ τέχνη εἶναι ἀπὸ τὶς πιὸ σημαντικές.

Ἐκεῖνο, ὅμως, ποὺ ἔκανε τὴν Τῆνο διάσημη καὶ πανελλήνιο ἱερὸ εἶναι ἡ Παναγία τῆς Τήνου. Ὁ περίφημος αὐτὸς ναός, μὲ τὴ θαυματουργὴ εἰκόνα του, εἶναι ἕνα συγκρότημα ἀπὸ μάρμαρο τῆς Πάρου, τῆς Τήνου καὶ τῆς Δήλου, ἀριστουργηματικὸ σύνολο νησιωτικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, μὲ μεγαλόπρεπη χάρι, ἁπλότητα κ' ἁρμονία συνθέσεως, ἔχει μιὰ ἱστορία θαυμαστή.

Ἤταν τὸ 1821, ἡ χρονιὰ τῆς ἐπαναστάσεως, ὅταν ἕνας γέρος Τηνιακός, ὁ μπάρμπα - Μιχάλης Πολυζώνης, εἶδε στὸν ὕπνο του τὴν Παναγία νὰ τοῦ λέῃ: «Ζήσω καὶ πήγαινε νὰ σκάψῃς στὸ χωράφι τοῦ Ἀντώνη Δοξαρᾶ καὶ θὰ δρῆς τὴν εἰκόνα μου». Ὁ μπάρμπα - Μιχάλης πράγματι σηκώθηκε, πῆγε στὸ χωράφι, ἔσκαψε μὰ δὲ δρῆκε τίποτα. Στὸ ἀνάμεταξύ τὴν ἐπομένη χρονιά, ἐπειδὴ στὴν Τῆνο εἶχαν καταφύγει πολλοὶ Ἕλληνες ἀπὸ τὴ Μικρὰ Ἀσία καὶ τὰ ἄλλα αἰγαιοπελαγίτικα νησιά, ὑπὸ συνθήκες ὑγιεινῆς ἄθλιες, ἔπεσε ἐπιδημία πανούλου ποὺ θέριζε τὸν πληθυσμό. Τότε ἀκριδῆς, τὸ καλοκαίρι τοῦ 1822, μιὰ μοναχῆ τῆς μονῆς Κεχροδουνίου, ἡ Πελαγία — τὸ κοσμικό της ὄνομα ἦταν Λουκία Νεγρεπόντη — εἶδε πολλὲς φορὲς στὸν ὕπνο της τὴν Παναγία, ποὺ τῆς ἐπανέλαβε ὅσα εἶχε πῆ στὸ γέρο - Πολυζώνη, μὲ τὴ σύστασι ὅμως τώρα ν' ἀποταθῆ στοὺς ὁημηγέροντες γιὰ τὸ ἔργο της. Καὶ γιὰ δεύτερη φορὰ ὅμως δὲν δρέθηκε τίποτα. Μόνο τὰ θεμέλια μιᾶς παλιᾶς ἐκκλησίας κι' ἕνα ξεροπήγαδο. Ἠ πανούλης, στὸ ἀνάμεταξύ, θέριζε. Μὴ ξέροντας τί νὰ κάνουν, ἀφάσισαν νὰ χτίσουν ἕνα ἐκκλησάκι σ' ὄνομα τῆς Παναγίας ἐκεῖ στὸ χωράφι τοῦ Δοξαρᾶ. Τὴν ἡμέρα ὅμως τῆς τελετῆς τῶν ἐγκαινίων διαπιστώθηκε ὅτι τὸ παλιὸ ξεροπήγαδο ἦταν γεμάτο νερὸ τώρα. Αὐτὸ τοὺς ἔκανε νὰ ἐνδιαφερθοῦν περισσότερο.

Μπῆκε ὁ Γενάρης τοῦ 1823 κι' ἡ πανούλης συνεχιζόταν. Στὶς 30 τοῦ ἰδίου μήνα, τὴν ἑορτὴ τῶν Τριῶν Τεραρχῶν, εἶχαν συγκεντρωθῆ ἀρκετοὶ ἐργατικοὶ γιὰ νὰ δοηθήσουν στὶς τελευταῖες ἐργασίες τῆς ἐκκλησίας. Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ἦταν κι' ἕνας Τηνιακὸς ἐργάτης, ὁ Μανόλης Μάτσας ἢ Σπανός. Καθὼς ἔσκαβε, ὁ κασμᾶς του χτύπησε κάτι ξύλινο. Περίεργος ἔσκυψε· νὰ δῆ τί ἦταν. Βλέποντας μιὰ σανίδα, ποὺ ὁ κασμᾶς του τὴν εἶχε σχίσει στὰ δύο, τὴν πῆρε καὶ τὴν καθάρισε ἀπὸ τὰ χώματα καὶ διαπίστωσε ὅτι ἦταν ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας. Ὁ τρόμος του ὅμως ἦταν ἀφάνταστος, δεινὸ, προσαρμόζοντας τὰ δυὸ κομμάτια, εἶδε ὅτι κόλλησαν μονάχα τους, σὰν ἀπὸ θαῦμα.

Τὸ πράγμα διαδόθηκε μὲ ταχύτητα ἀστραπῆς κι' ὁ κόσμος ἄρριζε νὰ τρέχῃ στὴν ἐκκλησία γιὰ νὰ προσκυνήσῃ τὴν εἰκόνα. Θέλετε νὰ πιστέψετε σὲ σύμπτωσι; Θέλετε νὰ πιστέψετε σὲ θαῦμα; Ἔκεῖνο, ὅμως, ποὺ εἶναι γεγονὸς εἶναι ὅτι σὲ λίγες μέρες ἡ πανούλης εἶχε ἐξαφανισθῆ ὁριστικά.

Μόλις ἡ εἰκόνα δρέθηκε, ἀποφασίσθηκε ἡ ἀνέγερσι τοῦ μεγάλου ναοῦ τῆς Ἐδαγγελίστριας. Ἡ ἀνεύρεσί της, στὴν κρίσιμη ἐκείνη γιὰ τὸ ἑλληνικὸ ἔθνος περίστασι, εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα νὰ γίνουν πανελλήνιοι ἔρανοι γιὰ τὴν ἀποπεράτωσι τῆς ἐκκλησίας, ποὺ χτίστηκε πάνω ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ ἐκκλησία.

Ἡ εἰκόνα αὐτὴ εἶναι μικρὴ σχετικὰ καὶ ἀπεικονίζει τὸν Εὐαγγελισμὸ τῆς Θεοτόκου. Εἶναι μιὰ εἰκόνα ἀρχαιότατη, ἀριστης τέχνης, ὄν καὶ εἶχε φθαρῆ ἀπὸ πυρκαϊὰ κι' ἀπὸ τὴν πολυχρόνια παραμονή της κάτω ἀπὸ τὸ ἔδαφος. Σήμερα εἶναι καταστολισμένη, σκεπασμένη ὅλη—ἐκτὸς ἀπὸ τὰ πρόσωπα—μὲ χρυσάφι, ἀσήμι καὶ πολύτιμες πέτρες. Δὲν εἶναι μόνο Ἕλληνες ἐκεῖνοι, ποὺ κατάθεσαν ἀφιερώματα καὶ δοήθησαν στὴν ἀνέγερσι τοῦ ναοῦ, ἀλλὰ καὶ ξένοι καὶ μάλιστα καμμιὰ φορὰ δχι Χριστιανοί, ὅπως ὁ Ὀθωμανὸς χιλίαρχος Μουστεφὰ ἀγᾶς, ποὺ θεραπεύτηκε ἀπὸ γενικὴ παράλυσι, ἕνας Ἄγγλος πλοίαρχος, ποὺ σώθηκε ἀπὸ θαῦμα μπροστὰ στὸ Διμάνι τῆς Τήνου κ' ἔνα πλήθος ἄλλοι, ποὺ θεραπεύτηκαν.

Κι' αὐτὸ τ' ὀφείλομε ἀποκλειστικὰ στὸν κ. Ν. Ἀνδριώτη, Καθηγητὴ τῆς Γλωσσολογίας στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Θεσσαλονίκης.

Ἀλλὰ κι' ἐδῶ θὰ ἐπαναλάβω: Λίγες εἶναι οἱ τέτοιες ψυχές. Λίγες οἱ τόσο μεγάλες καρδιές. Λίγοι οἱ τέτοιοι ἀδιάφτιστοι χαρακτῆρες.

"Οσα γλωσσικὰ ἰδιώματα τῆς Μικρασίας μπόρεσε ὡς τώρα νὰ δώσει τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν ὀφείλονται στὴν ἀνιδιοτέλεια καὶ στὸ μόχθο τοῦ κ. Ἀνδριώτη καὶ ὅσο ἀφορᾶ τὴν Καππαδοκία καὶ σ' ἕναν ἄξιο μαθητή του, τὸν κ. Ἰορδάνη Κεσσίσγλου, ποὺ συνεργάστηκε μὲ τοὺς ἐλληνοὺς Καππαδόκες γυναῖκες τοῦ Κέντρου, τὸν κ. Γ. Μαυροχαλυδίδη καὶ τὸν κ. Δ. Φωστέρη.

Τὸ μελλοντικὸ πρόγραμμα γιὰ τὰ γλωσσικὰ ἰδιώματα τῆς Μικρασίας εἶναι ὅαρύ, κι' ἂν διατηρῆ ἐλπίδες γιὰ τὴ συνέχισή του εἶναι γιατὶ ξέρω πὼς ὁ κ. Ἀνδριώτης δὲ θὰ φεισθεῖ καμμιᾶς θυσίας γιὰ νὰ συνεχίσει τὴ διάσωση τῶν ἰδιωμάτων τῶν τελευταίων ἑλληνικῶν πληθυσμῶν τῆς Μικρασίας. Θὰ μοῦ ἦταν ὅμως δύσκολο, γνωρίζοντας τὸ φόρτο ἐργασίας τῶν συνεργατῶν μου γιὰ τοὺς ζητοῦν νέες θυσίες, ἂν δὲ δασίλευε ἀναμεταξύ μας ἡ ἀγάπη, ποὺ χωρὶς αὐτὴ κανένα μεγάλο ἔργο δὲ στεριώνει.

Μέσα σ' αὐτὸ τὸ τόσο δυκό τῆς κλίμα μεγάλωσε τὸ ἔργο τῆς Καλλιόπης Μπουγιούκου. Ὁ ψίλος κ. Πετρόπουλος, Καθηγητὴς στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Θεσσαλονίκης, μὲ τὸν ὡραῖο διαφωτιστικό του πρόλογο, συμπλήρωσε τὸν πλούσιο τόμο τῶν Παρομιῶν. Ὁ κ. Μιχάλης Σακελλαρίου, Καθηγητὴς στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Θεσσαλονίκης, ὁ κ. Νάσος Δετζώρτζης, συνετέλεσαν στὴν αὐστηρὰ πειθαρχημένη παρουσίαση παραπομπῶν καὶ σημειώσεων.

Τέλος ὀφείλομε ὀφειλὴ μεγάλη στὴν κυρία Πέτρου Μπακάκου, στὸν κύριο καὶ στὴν κυρία Μένη Μπακάκου, ποὺ τίμησαν τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν μὲ τὸ πρῶτο Ἔπαθλο Πέτρου Μπακάκου. Χάρη σ' αὐτὸ τυπώθηκε τὸ δίτομο διδλίο, πρώτη προσφορὰ τοῦ Κέντρου στὸ Δίδλο καὶ στὴ Μάχρη τῆς Λυκίας. Θερμὰ τοὺς εὐχαριστοῦμε.

"Οποιος ἀγαπᾶ εὐγνωμονεῖ. Ἔργο ὁμαδικό,τὸ Κέντρο ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνη του σὲ ὅλους τοὺς οἰκοδόμους, ἑπομένως, καὶ ἰδιαίτερα, στοὺς πολύτιμους πληροφορητές μας καὶ σὲ ὅλους τοὺς Μαχρηνοὺς καὶ Λιδισιανούς. Μὲ συγκίνηση ἀναπολοῦμε κι' αὐτοὺς ποὺ μᾶς ἄφησαν, ποὺ δὲν τοὺς νιώθομε λιγότερο κοντά μας...

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι Σύμδουλοι,
Κύριοι καὶ Κυρίες, Μέλη τοῦ Συλλόγου, Μακρηνοὶ καὶ Λιδισιανοί

Σᾶς εὐχαριστοῦ καὶ πάλι πολὺ θερμὰ γιὰ τὴν ψυχικὴ τόνωση ποὺ μοῦ δίνουν οἱ ἀγαπητοὶ ἐκπρόσωποι τῆς Μάχρης καὶ τοῦ Λιδισιοῦ. Ἔλπίζω νὰ συνεχίσομε τὴν ἔρευνά μας γιὰ τὴ Λυκία. Τίποτα δὲν εἶναι ἀδύνατο μὲ τέτοιους συνεργάτες. "Οταν θὰ ἔλθομε στὴν Ἀθήνα γιὰ λίγους μήνες, ἐλπίζω μέσα στὸ 62, θὰ εἴμαστε εὐτυχεῖς ὁ ἄντρας μου κ' ἐγώ, νὰ γνωρίσομε τὸν Σύλλογό σας, νὰ χαροῦμε μαζοῦ τὸ ὁτοῦ λαμπρὸ δίδλιο ποὺ ὀφείλομε στοὺς ἐλκεκτοὺς συγγραφεῖς του, καὶ ν' ἀνταλλάξουμε τὶς σκέψεις μας γιὰ τὴν ἀναδίωση τῆς Μάχρης καὶ τοῦ Λιδισιοῦ, ὥστε, ἀντάξια μ' αὐτὸ ποὺ ἔγινε νὰ τὴ συνεχίσομε, γιὰ νὰ σώσομε ἀπὸ τὸν Ἑλληνισμὸ τὴς Λυκίας ὅ,τι εἶναι ἀκόμη δυνατὸ νὰ σωθεῖ. Θὰ ζητήσω γιὰ τὴ συνέχιση τῆς ἐργασίας αὐτῆς ἂν τὸ ἐπιτύχομε, τὴ δοήθεια ὅλων τῶν Μαχρηνῶν καὶ Λιδισιανῶν.

Καὶ πάλι γιὰ ὅλα εὐχαριστοῦ, ἀγαπητοὶ φίλοι, μὲ ἀγάπη κι' εὐγνωμοσύνη.

Μ' ἐξαιρετικὴ τιμὴ
ΜΕΛΠΩ ΟΚΤΑΒΙΟΥ ΜΕΡΛΙΕ

ΕΤΟΣ 2ον
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 17

ΛΙΒΙΣΙ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΜΑΚΡΗΝΩΝ ΚΑΙ ΛΙΒΙΣΙΑΝΩΝ "Η ΜΑΚΡΗ,,

ΑΘΗΝΑΙ
ΙΟΥΝΙΟΣ
ΙΟΥΛΙΟΣ
1962

Η κ. ΜΕΛΠΩ ΜΕΡΛΙΕ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΙ

**Ἡ στήλη αὐτὴ ἔχει τὴν τιμὴν νὰ φιλοξενήσῃ σήμερα μίαν ἐπιστολὴν τῆς διακεκριμένης διευθυντρίας τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν κ. Μέλπως Μερλιὲ πρὸς τὸ Διοικητικ

ΠΑΛΑΙΟΙ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΑΝΤΙΛΑΟΙ

ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΜΑΣ

ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΟΣ & ΠΡΟΚΛΑ

Π. Κ. ΠΑΝΤΕΛΗ

Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου

Ἡ ἄσκηση, αὐτή, ἀπάντησε ποὺ ἔδωσε ὁ Καλλίστρατος στὰ ὁ,τι σιγοψιθύρισε, δὲν τὸν ἱκανοποίησε. Φοβόταν, μήπως ἡ Πρόκλα θὰ εἶχε τὴν ἱκανότητα νὰ ἀναπλάσῃ στὸ μυαλό της ὅλα, ὅ,τι ἀκεῖνος εἶπε σιγανὰ ἐνάντια στὴν ἐπικρατοῦσα θρησκευτικὴ τάξη κι' αὐτὸ θὰ ἦταν δυνατὸ νὰ τὸν καταστήσῃ στὰ μάτια τῆς συνοδοῦ του σὰν ἕνα κακομαθημένο παιδὶ ποὺ ἀγαπᾶ τὸ ψέμα καὶ μισεῖ τὴ θρησκεία. Ἔπρεπε, λοιπόν, νὰ μὴ τῆς δώσῃ καιρὸ γιὰ μιὰ τέτοια σκέψη. Καὶ ἐξακολούθησε νὰ ζητᾶ πληροφορίες γιὰ τὸ Ναό.

— Τὸ ἐσωτερικὸ του προξενεῖ τὴ χαρὰ τῶν θνητῶν, γιατ' εἶναι γεμᾶτο χάρη, εἶπε ἡ Πρόκλα. Νομίζεις ὅτι ὅλα, ἐκεῖ, ἔχουν οὐράνια προέλευση.

— Σὰν τί ἀκριβῶς ἔχει μέσα; μήπως ἔμαθες ἀπὸ κανέναν; ρωτοῦσε ὁ Καλλίστρατος μ' ἀπορία, τάχα, ἐνῶ στὰ βάθοι ἔπαιζε μὲ τὴ θρησκευτικὴ της ἀφέλεια.

— Λένε, πὼς ὅ,τι πιὸ καλὸ ἔχει νὰ δεῖξῃ ἡ μαστοριὰ τοῦ Ἰκτίνου καὶ Καλλικράτη πάνω στὴ γραμμὴ τοῦ κτιρίου, σούγκριτα πιὸ ἄξιο κι' θαυμαστὸ ἔχει νὰ ἐπιδεῖξῃ ἡ θεόπνευστη τέχνη τοῦ Φειδία σὲ γλυπτὰ καὶ διάκοσμο μέσα σ' αὐτό, ἀπάντησε ἡ Πρόκλα. Μόνο τὸ ἀγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς ἀξίζει, ὅσο κανὲν' ἄλλο στὸν κόσμο...

Ὁ Καλλίστρατος ἐξακολουθοῦσε νὰ θαυμάζῃ τὰ ἐξωτερικὰ τοῦ Παρθενῶνα καὶ συγχρόνως ν' ἀκούῃ, κάπως ἀφηρημένα, ὅ,τια ἔλεγε σ' αὐτὸν ἡ Πρόκλα.

— Κατηφορίζουμε; ρώτησε ἐφορικὰ ὁ Καλλίστρατος, παίρνοντας ταυτόχρονα μιὰν ἀνάσα δαβειά...

Ἡ ἐπιστροφὴ ἄρχισε νὰ γίνεται σιγὰ - σιγὰ ἀπὸ τὸν μοναδικὸ πλατύσκαλο δρόμο. Στὰ μισὰ τῆς διαδρομῆς ὁ Καλλίστρατος, σταματᾶσε καὶ κύτταξε μὲ θέρμη τὸ τέλειο τῆς φύσεως δημιούργημα, τὴν Πρόκλα. Ἐκεῖνη διστακτικὰ, μὲ τόσο πωθητὰ τὸν μιμήθηκε κι' ἔνα δάκρυ ἄρχισε νὰ κυλᾶῃ ἀργά, πολὺ ἀργά, ἀπὸ τὴν ἄκρη τ' ἀριστεροῦ της ματιοῦ.

— Γιατὶ κλαῖς; τὴ ρώτησε ὁ νεαρὸς συνοδός της.

— Ὄχι... Τίποτα δὲν εἶναι, ὁ,τιπάντα' ἀκεῖνη, ἀνὰ κατάπαιχε ἕνα λυγμό. Θυμήθηκε τοὺς γονεῖς μου... Τὸ σπίτι μου...

— Μὲ τέτοια, ὅμως, κλαμένα μάτια δὲ μπορῶ νὰ σὲ συνοδεύσω στὴν Πόλη. Ἂς λοξοδρομήσουμε, λοιπόν, πρὸς τὴν πλαγιὰ τοῦ Ἀόρου κι' ἂς παραμείνουμε ἐκεῖ, ὡς ὅτου σοῦ περάσῃ...

Τὰ γκρίζα, τραχειὰ βράχια τῆς πλαγιᾶς, πλαισιωμένα μὲ μιὰν ἀγρια, ξεθωριασμένη, ἐλάστιχη ἀρχιθήκη κὶ φλοιοειδοῦς τὸ νεαρὸ ξευγάρι. Ἔτσι, ἀναγκάστηκαν νὰ καθήσουν κάτω ἀπὸ τὴ σκέπη ἑνὸς φουντωτοῦ πεύκου.

Ἡ Πρόκλα ἔχει καρφώσει τὸ ὀλέμμα της σ' ἕνα σημεῖο, σὰν κάνεὶς τὰ διαπεράσῃ μ' αὐτὸ τὰ κενά, τὸ τίποτα.

— Γιατὶ εἶσαι τόσο ἀπορροφημένη; τὴν παρατήρησε ὁ Καλλίστρατος. Γιατὶ ἀτενίζεις τόσο νοσταλγικὰ τὴν ἀπόσταση ἀφοῦ σὲ λίγο καιρὸ θὰ τὴ δαμάσης πηγαίνοντας στοὺς δικούς σου;

Ἡ Πρόκλα γύρισε καὶ τὸν εἶδε μὲ πονεμένη ἔκφραση. Καὶ τότε ὁ ὀρεινὸς ἔφηβος κατάλαβε. Ἡ κοπέλλα τὸν ἀγαποῦσε καὶ μάλιστα μ' ὅλη τὴ δύναμη τῆς ψυχῆς της. Ἔτσι, τοὐλάχιστο, ἔδειχναν τὰ μάτια της, ἀλλὰ κι' ὅλη ἡ συμπεριφορά της, ἀπὸ τὴν περασμένη κιόλας βραδιά, ἀπὸ τότε ποὺ θέλησε νὰ δοηθῆση κι' αὐτὴ στὸ σθήσιμο τῶν λυχναριῶν. Ὁ χαλινός, ὅμως, τῆς κοριτσίστικης ντροπῆς της ἀναχαϊτίζε τὴν ὁρμητικότητα τοῦ συναισθήματός της μὲ διάφορους τρόπους.

Ἀπὸ καιρὸ περίμενα τὶς στιγμὲς αὐτές, Πρόκλα, γιατὶ κι' ἐγὼ σ' ἀγαπῶ, ἐξακολούθησε νὰ μιλᾶ ὁ Καλλίστρατος. Ἀφησε, λοιπόν, νὰ προσχήματα, ὦ πανώριο τοῦ Νέου κόσμου γένημα καὶ ἐπίτρεψε στὸν ἑαυτό σου ν' ἀκολουθῆσῃ τὸ δρόμο ποὺ ἔδειξε σ' ἐμᾶς τοὺς δυὸ ἡ ἀνεξιχνίαστη τῆς Μοίρας δουλή. Θέλεις, τώρα, νὰ μάθῃς καὶ τὴν φορμὴ τῆς ἀγάπης μου; ἀλλὰ εἶναι τόσο διάχυτη σ' ὅλο σου τὸ εἶναι κι' ἀν, ἐπί, σὲ θέση δὲν εἶσαι νὰ τὴ διακρίνῃς τὴ ξεχωρίζω, ὅμως, ἐγώ. Ποιὰ εἶναι; νὰ κοίτα: Ὁ ἄνθρωπος, παρ' ὅλο ὅτι δὲν εἶναι τέλειος, ἀστόσο, ἀποζητᾶ τὸ τέλειο. Καὶ σύ, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃς, εἶγινες ὅμοια μ' ἐκεῖνο ποὺ τὸ λένε ἄλλοιὼς καὶ «κανονικό». Ὰ, πόσο ξεχωρίζεις ἀπ' τὶς ἄλλες! Ἀρμονικὰ συνδυασμένα τὰ ὅσα τῆς ψυχῆς σου χορίσματα μὲ τὰ τόσα τοῦ νοῦ σου, τίποτ' ἀπ' αὐτὰ δὲ μπορεῖ νὰ ζηλέφῃ ἡ ἀγαλματένια κομποστασιά σου.

Ὁ Καλλίστρατος, γυρίζοντας πιὸ καλὰ πρὸς τὴ μέρος της, συνέχισε:

— Δὲν εἶσαι ὄμορφη Πρόκλα...

Ἡ κοπέλλα γύρισε καὶ τὸν κύτταξε κατάματα, ἀπορημένη, ἴσως, γι' αὐτὴ τοῦ τὴν ἀντίφαση. Μὰ ὁ αἰσθηματικὸς συνομιλητής της, κάμνοντας πὼς δὲν εἶχε πρεσέξει τὴν ἐκπληξή της, ἐξακολούθησε στὸν ἴδιο τόνο τὴν ἐξομολόγησή του:

— ... Ἀλλ' ἀνὰ ἡ ἴδια ἡ ὀμορφιὰ προσωποποιημένη καὶ προβαλλομένη σ' ὅλο τὴς τὸ μεγαλεῖο. Παρ' ὅλο αὐτό, δὲ θέλω νὰ πῶ, πὼς σ' γαπῶ γιατ' εἶσαι ὀμορφη. Εἶσαι ὡραία γιατὶ σ' ἀγαπῶ...

Ἡ Πρόκλα, μαγεμένη ἀπὸ τὸ χείμαρο τῶν ἐγκωμιαστικῶν ἐτούτων φράσεων ποὺ συνοδεύονταν ἀπ' τ' ἀπαλὸ τοῦ πεύκου θρόισμα, καὶ τὸν τζιτζικιὸ τὸ ρυθμικὸ τραγοῦδι, ἀκούμπησε πάνω στὸ παλλόμενο στῆθος του κλείνοντας, ταυτόχρονα, τὰ μάτια της μὲ ἡδονή, τόσο πρωτόγνωρη γι' αὐτήν.

('Ακολουθεῖ)

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΚΡΟΓΑΛΙΕΣ

Ἡ φυσικὴ διάπλαση τῆς Ἑλλάδος μας, συμπληρώνεται μὲ τὰ ἀπέραντα γραφικὰ ἀκρογιάλια της, ποὺ κορνιζάρουν καὶ στολίζουν τὸ σῶμα της. Ἡ Ἑλλάδα, γεννήθηκε μέσα στὴ θάλασσα καὶ νανουρίζεται αἰώνια μέσα στὴ γαλανὴ ἀγκαλιά της, μὲ τοὺς μύθους τῶν Νηρηΐδων καὶ τῆς Γοργόνας.

Ἡ φύση, μὲ ἀπλοχεριὰ σκόρπισε γύρω - γύρω στὴν Ἑλλάδα, δανεῖζοντας ἀκρογιαλιὲς καὶ ὁ Ἑλληνικὸς λαός, ἀπὸ τὰ πρῶτα του βήματα ἀγκαλιάστηκε μὲ τὸ στοιχεῖο τῆς θάλασσας, τὸ ἀποῖο του ἐξασφάλιζε τὴν φυλετική του προνομιοῦχο ὑπεροχή, ἀσὰν γνησιοτέρου μεσογειακοῦ λαοῦ. Κάθε ἀκρογιαλὶ καὶ κάθε παραβαλάσσιο μέρος, ἔχει μέσα στὸ κέλυφος τῶν μυστικῶν του, μιὰ ἱστορία, ἕνα θρύλο κι' ἕνα μῦθο ἀληθινό. Οἱ πρῶτοι "Ἕλληνες ποὺ βρέθηκαν κοντὰ στὰ ἀφριστὰ νερὰ τῆς θάλασσας, ξαμολήθηκαν γιὰ τὰ σφουγγαράδικα. Ὁ Ἀτοδίαντος λαός μας ζεῖ ἀπὸ τὴ θάλασσα καὶ εἶναι κατὰ μεγαλύτερο ποσοστὸ ναυτικός. "Ὁλα τὰ παράλιά μας καὶ τὰ νησιά μας, εἶτε τοῦ Αἰγαίου, εἶτε τοῦ Ἰονίου Πελάγους, εἶναι σκεπασμένα μὲ τὰ δίχτυα τῶν ψαράδων μας, ποὺ παλαίδουν μὲ τὴν ἀπιστία τῆς θάλασσας, γιὰ νὰ τῆς φαρέψουν τὸ θησαυρό. "Ἑλληνας θὰ πῆ ναυτικός. Πόσοι καλοκαιρδοὶ θαλασσάλικοι δὲν ταξιδεύαν ἀπ' τὰ ἀκρογιάλια μας, γιὰ ἄλλους τόπους; Πόσες μανούλες ἐκλαψαν γιὰ τοὺς γυιοὺς ποὺ μπαρκάρισαν; Πόσα ναυτόπουλα ἀποχαιρέτησαν τοὺς γονεῖς καὶ ἀγαπημένες μὲ δάκρυα καὶ ἀπαισιόδοξες; Κάθε ἀκρογιαλὶ κι' ἕνα ξακκλησάκι. τοῦ "Ἅη - Νικόλα. Πόσοι ἄνθρωποι καὶ πόσες ναυτικὲς ψυχὲς ἔχουν σωθῆ, στὰ σοπήρια αὐτὰ ἀκρογιάλια, ἀπὸ τὴν ἀγρια κυματοθάλασσα; Κανένα ἀκρογιὰλι δὲν ἔχει μείνει ἀδάκρυτο μὰ καὶ κανένα δὲν ἔχει μείνει δίχως χαρά. Τὰ ἀκρογιάλια μας, ἔχουν ἰδιαίτερη φυσιογνωμία "Ἑλληνική καὶ ἰδεώδη καὶ συγκεντρώνουν ὅλα τὰ θέλγητρα, μὲ ἀσυναγωνίστη ὡραιότητα καὶ ἀρμονία. Οἱ "Ἑλληνικὲς ἀκρογιαλιὲς, εἶναι παντακάθαρες σὰν γαλάξια κρύσταλλα, στὰ ὁποῖα καθρεφτίζεται ἄλλο στολίδι τῆς Παρτίδος, ὁ γαλάξιας οὐρανός, ποὺ στάνω θλέπει κανεὶς κὶ ἄλλες χώρες κι' ὅταν ὁ ἥλιος στέλνει κάθεστα τὶς θερμὲς του ἀκτίνες καὶ τὸ λιοπύρι βασανίζει τοὺς ἀνθρώπους, τὰ ἀκρογιάλια μας εἶναι τὰ μέρη τῆς ἀναψυχῆς καὶ τῆς δροσιᾶς. Ἐκεῖ οἱ ἀνθρωποι ἐχνοῦν τὶς στενοχώριες καὶ ἀποκοιμίζουν τὴν κούρασή τους. Ἡ δροσερὴ αὔρα τῆς θάλασσας δροσίζει ἀπαλὰ κι' ἀδιάκριτα ὅλα τὰ πράματα. Οἱ ξένοι τραλλαίνοντια γιὰ τὰ ἀκρογιάλια μας καὶ ρίχνονται σὰν διψασμένοι μέσα στὰ γαλανὰ νερά τους.

Γιὰ μᾶς τοὺς "Ἕλληνες ξεχωριστὰ τὰ ἀμέτρητα ἀκρογιάλια μας συνετέλεσαν στὴν δημιουργία τοῦ Μεγαλείου μας. Ὁ ἀνθράπινος Πολιτισμὸς, εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἀνεπτύχθηκε στὶς ἀκτὲς τῆς θαλάσσης. Ἰδιαίτερα ἡ ἀνάπτυξις τοῦ Πολιτισμοῦ τῆς Μινωϊκῆς Κρήτης, ὀφείλεται στὴν πρόοδο τῆς ναυτιλίας. Οἱ θησαυροὶ τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης καὶ τοῦ Πολιτισμοῦ, μεταφερθήκανε σὲ ὅλο τὸν κόσμο καὶ πέρασν τὶς λακάνης τῆς Μεσογείου μὲ τὶς ἀξέχαστες τριήρεις. Ἀπὸ τοὺς θαλασσίους δρόμους πέρασε ἡ Ἑλληνικὴ δόξα κι' ἔφθασε σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμο.

Οἱ Ἑλληνικὲς ἀκρογιαλιὲς εἶναι πηγὲς πλούτου γιὰ τὴ χώρα μας. Ἡ Λακωνικὴ φράσις ποὺ λέει ὅτι τὰ ἐξόλινα τεῖχη θὰ σώσουν τὴν Ἑλλάδα, προμαντεύει εὔστοχα, ὅτι τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἡ θάλασσα μὲ τὰ εἰδωλικὰ τῆς ἀκρογιάλια.

ΝΙΚ. ΜΠΑΖΙΩΝΗΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΘΕΑΤΡΟ ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΤΑΝ

ΟΔΟΣ ΟΝΕΙΡΩΝ

ΜΑΝΟΥ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗ

Μπορεῖ ὁ Μάνος Χατζιδάκης νὰ εἶχε ξεκινήσει μὲ τὴν πρόθεση ν' ἀναγνεώσει τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρηση. Γι' σπμαντικὰ ἔχει ἀν χρόνατάς τὸ ἐθγαλε κάτι ἄλλο; Μὲ πρόθεση δὲ γραφτῆκε ποτὲ κανένα ἔργο τέχνης, ἐνῶ ἡ πρόθεση γιὰ ἀριστουργήματα μας ἐχει προσφέρει τοῦ κόσμου τὶς ὀχαλιμάρες. Ἔπειτα ὅλοι ὅσοι συνιόνταν στὴν «Ὁδὸ Ὀνείρων» δῆλασαν ὅτι δὲν μποροῦν νὰ ξεκαθαρίσουν τὶ ἀκριβῶς εἶναι αὐτὸ ποὺ ἐφιαξαν. Γι' αὐτὸ καὶ μοῦ εἶναι ἀκατανόητο πὼς ἐπέτρεψαν στὸν ἑαυτό τους νὰ κρίνουν τὸ ἔργο σὰν ἐπιθεώρηση ὕστερα ἀπὸ τέτοια δῆλωση. Ἀλλὰ καὶ ἡ δῆλωση νὰ μὴν εἶχε γίνει, ἔνας ἀντικειμενικὸς κριτὴς ποὺ ἔρεε τὸν μηχανισμὸ τῆς θεατρικῆς σημιουργίας, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κρίνει τὴν πρόθεση σὰν ἀποτέλεσμα ἀλλὰ τὸ ἴδιο τὸ ἀποτέλεσμα ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν πρόθεση. Ἡ πρόθεση εἶναι μιὰ ἀπλὴ ἐφαρμογὴ γιὰ τὴν ἔμπνευση, ἀπὸ κεῖ κ' ὕστερα ἡ ἔμπνευση δουλεύει μονάχη της, κι' ἀν ἀκολουθεῖ ἢ ξεπερνᾶ τὴν πρόθεση αὐτὰ ἐχει καθαρῶς λεπτομερειακὴ σημασία. Κι' ἀφοῦ ὁ Χατζιδάκης εἶχαμε ἕνα ἔργο τόσο λιγότερο μπορεῖ ν' ἀνεχθῆ τὴν Πρόθεση γιὰ ἀφεντικό.

Ὅλα τὰ μουσικὰ ἔργα, εἶτε εἶναι Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρηση εἶτε Ἀμερικάνικο «Μιούζικαλ» ἐχουν τὰ ἑξῆς συστατικὰ δηλ. μουσικὴ, χορὸ, τραγοῦδι καὶ πρόζα. Τὰ ἴδια συστατικὰ ἐχει καὶ ἡ «Ὁδὸς Ὀνείρων», ἐχεωρίζει ὅμως ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρηση γιατὶ οἱ ἐπὶ μέρους εἰκόνες δὲν εἶναι ἀρτῆ-μπουρτῆ ἀλλὰ ἔχουν καὶ συνοχὴ καὶ ποίηση, καὶ ξεχωρίζει ἀπὸ τὸ "Αμερικανικὸ μιούζικαλ γιατὶ δὲν στηρίζεται στὴν ὑπόθεση, ἢ μᾶλλον δὲν κατεῦθυνεται ἀπ' αὐτήν. Τέλος ξεχωρίζει κι' ἀπ' τὰ δυὸ γιατὶ ὁ συνδετικὸς κρίκος τοῦ ἔργου εἶναι ἡ ποίηση καὶ ἡ συνοχὴ του εἶναι καθαρὰ ποιητική. Καὶ ἐπειδὴ ἡ ποίηση εἶναι πάντα δυσκολὸ πιαστὴ τὴν συνοχὴ δὲν τὴν θλέπει κανεὶς ἀλλὰ τὴν νιώθει.

Ἡ τοποθέτηση τοῦ ἔργου στὴν περιοχὴ τοῦ ὀνείρου τοῦ δίνει τὴν ἐλεύθερη μορφὴ τοῦ σκηνικοῦ παιχνιδιοῦ, μιὰ περιοχὴ ποὺ δὲν ἀνέχεται ταμπλές καὶ ὀνοματολογίες. Ἡ ἐμπνευση τοῦ Χατζιδάκι εἶναι καθαρὰ ρωμέικη εἶναι ἡ ρωμαντικὴ ἀντίσταση τοῦ "Ἕλληνα στὸ Νέο Κόμμα καὶ τὸν ἀντίποδά του τὸν ὀρθολογισμό, ὅπως ρωμέικος εἶναι καὶ ὁ οὐρανὸς ποὺ μόλις σκεπάζει ποὺ εἶναι τόσο ὁμορφος ὅσο καὶ ἀκατάστατος.

Ἀσφαλῶς ὁ Χατζηδάκης, δὲν εἶναι λογοτέχνης, ἀλλὰ εἶναι τόσο γνήσιος καλλιτέχνης ὥστε ὁ λόγος του νὰ ἔχει μιὰ ποιητικὴ ποιότητα καὶ μιὰ γνήσια χάρη ποὺ δὲν τὴν θλέπουμε σὰ παραπλήσια θεάματα γραμμένα ἀπὸ εἰδικοὺς λογοτέχνες. Τέλος καὶ ἀσφαλῶς οἱ συνεργάτες τοῦ Χατζιδάκη δὲν εἶναι «ἀειδοὶ» δηλ. ἐξ ἐπαγγέλματος τραγουδιστάδες. Ἀλλὰ ἡ «Ὁδὸς Ὀνείρων» δὲν παίζεται γιὰ ν' ἀκούσουμε φωνές. Αὐτὴ τὴ δουλειὰ τὴν κάνουν τὰ πικάπ, τὸ ΕΙΡ καὶ οἱ ἐπιθεωρήσεις ποὺ δὲν ἔχουν νόημα. Στὴν «Ὁδὸ Ὀνείρων» πᾶμε νὰ δοῦμε μιὰ συνοικία μὲ ἀνθρώπους σὰν καὶ μᾶς ποὺ ἐκφράζουν τὸ μεράκι τους, τραγουδοῦν τὸν πόνο τους καὶ κάνουν τὴν καζούρα τους, σὰν ἄνθρωποι καὶ ὄχι σὰν πριμαντόνες. Κι' ἔτσι μᾶς ἀγκίζουν πολύ. Τώρα ἀν ὁ τάδε τραγουδιστὴς δὲν ἀκούγεται γιατὶ ἐχει πολλὴ μικρὴ φωνὴ, δὲν ἐχάλασε ὁ κόσμος. Κι' ἀν ὁρισμένες εἰκόνες βᾶ μποροῦσε νὰ ἦταν καλύτερες αὐτὸ θὰ εἶχε σημασία σὰν τὰ γύρω μας θεάματα ἤταν τουλάχιστον τὸ ἴδιο καλά, κι' ἀν δὲν ἤταν μιὰ πρώτη πειραματικὴ προσπάθεια.

Ἂς μὲ συχωρέσουν οἱ ἀναγνῶστες ἂν ἔγῆκα ἀπὸ τὴν συνθέειά μου νὰ περιορίζομαι σὲ μιὰ ἀπλὴ ἀνάλυση τῶν ἔργων, ἀλλὰ ἡ ἄποινη συμπεριφορὰ τῆς καθιερωμένης κριτικῆς ἀπέναντι στὴν «Ὁδὸ Ὀνείρων» μὲ ὑποχρεώνει νὰ προσταθῆσω νὰ βάλω τὰ πράματα στὴ θέση τους. Θὰ μποροῦσα νὰ πῶ τὸ εἴδος στὸ Χατζιδάκι καὶ τοὺς συνεργάτες του ἂν δὲν μ' ἔχε προκλεῖ τὸ ἴδιο τὸ "Αθηναϊκὸ Κοινὸ νὰ τὸ πῆ πρότο μὲ τὴν θερμή του παρουσία.

Μετὰ τὸ «Ἀπόψε Αὐτοσχεδιάζουμε» καὶ τὴν «Ὁδὸ Ὀνείρων» ἄς τολμήσει πάλι κανεὶς νὰ πῆ πὼς τὸ "Αθηναϊκὸ Κοινὸ δὲν καταλαβαίνει ἀπὸ θέατρο καὶ Θέαμα (ἀφκεὶ νὰ 'ναι καλὸ) καὶ τὴν ἀπάντηση θὰ τοῦ τὴν δώσουν τὰ ἀφθονα κουρεῖα τῶν "Αθηνῶν.

ΠΛΑΤΩΝ Β. ΜΟΥΣΑΙΟΣ

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

ΤΑ ΝΕΑΤΑ ΚΑΙ Η ΕΒΔΟΜΗ ΤΕΧΝΗ

Ποῦ βαδίζουν τὰ σημερινὰ νεάτα; Τί σκέπτονται οἱ νέοι τοῦ 1962; "Ἤ μάλλον γιατὶ δὲν σκέπτονται καθόλου; Ποιὲς εἶναι οἱ ἐλπίδες τους, οἱ ἐπιθυμίες τους κι' οἱ ἀπογοητεύσεις τους;

Αὐτὲς οἱ ἐρωτήσεις βασανίζουν ὅλες τὶς μεγαλύτερες γενεὲς ποὺ ἀνσυχοῦν γιὰ τὴ σημερινὴ νεολαία καὶ τὶς ἐκδηλώσεις της. Κάθε φορὰ ποὺ γίνεται κάτι, μὲ ἤρωας νέα παιδιά, ἐξαλλοῦνε τὴ συμπεράσματα.

«Ἡ σημερινὴ νεολαία εἶναι διεφθαρμένη! Δὲν ἐχει ἀνειρα, δὲν ἐχει ἰδανικά!» Μετὰ ἔρχεται ἡ ἀτσαττισκὴ νὰ ἐπιβεβαίωση συντριπτικὰ μὲ ἀριθμοὺς τὰ παραπάνω. Δέκα ἑνιὰ χιλιάδες παιδιὰ δικάσθηκαν στὴν Γαλλία τὸν περασμένο χρόνο. Ἐνεαροὶ αὐτοὶ ἐγκληματίες ποὺ λέγονται «Μπλουζὸν Νοὺαρ» (Μαυροχίτωνες) ἢ «Ζαβολιάρηδες» (Τριστὲρ) τρομοκρατοῦσαν, ἐκλεβαν, σκότωναν ἀκόμη. Παρόμοιοι στὸ Λονδῖνο λέγονται «τέντυ - μπόυς», στὴ Νέα Ὑόρκη «Μπιτνίκς» καὶ ἀνθρωποκτονοῦν σὲ πανταχόσες χιλιάδες τὸ χρόνο, στὴ Ρώμη «φιτελλόνι» κ.λπ. Ἀκόμη κι' ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα εἴχαμε τέτοιε κρούσματα νεοτεντμποτισμοῦ ποὺ μᾶς ἔθαλαν σὲ ἀνησυχία.

Τὸ φαινόμενο λοιπὸν εἶναι παγκόσμιο. Κοινωνιολόγοι καὶ ψυχίατροι ἀσχολήθηκαν γιὰ ν' ἀνακαλύψουν τὴν αἰτία τοῦ κακοῦ. Γιατὶ αὐτοὶ οἱ ἔφηβοι τῶν 14 - 22 ἐτῶν νὰ ἐκφράζουν τὴν ἀντίδρασί τους μὲ μιὰ πρεῖρφόνησι πρὸς τὴν κοινωνία; Δίδουν τὴν ἐξήγησι ὅτι ἡ γενεὰ αὐτὴ γεννήθηκε στὸν πόλεμο καὶ μεγάλωσε στὴ κατόφρεινη ἐνὸς ἐπιπρεσμοῦ. "Ὅλα τὰ γνωστὰ ἰδανικὰ ἔγιναν ἀμφίδοξα στὴ κάθε παραδεκτὴ ἠθικὴ ἀρχὴ μπῆκε κι' ἔνια ἐρωτηματικό. Βασανισμένη, ἀποκαρδιαμένη ἡ νεολαία δὲν ζῆτᾶ παρὰ μιὰ εἰκολη ζωή; Τὸ χρήμα, τὶς ἀνέσεις, τὴν τεμπελιά.

"Ἀλλὰ σ' ὅλη αὐτὴ τὴν κριτικὴ ὑπάρχει καὶ μιὰ ὑπερβολή. Οἱ ἐτέντυ - μπόυδες σ' ὅλο τὸν κόσμο δὲν ἀποτελοῦν παρὰ ἕνα μικρὸ ποσοστὸ Εὐτυχῶς ὑπάρχουν ἀκόμα νέοι τιμιοι, φιλότιμοι καὶ ἠθικοί, ποὺ σκέπτονται κι' ἐργάζονται γιὰ τὸ μέλλον τους. Αὐτὸ ὅμως δὲν σημαίνει πὼς γενικὰ ἡ νεολαία σήμερα δὲν εἶναι πολὺ πιὸ ἀτίθεση ἀπ' ὅσο ἤταν τὰ περασμένα χρόνια. Ὑπήρχαν ἀλλοῦνε μηδενισταὶ κι' ἀκόμα τώρα τελευταῖα οἱ ὑπαρξισταί. Ἡ νεολαία πάντα εἶχε τὰ προβλήματά της καὶ τὶς κρίσεις της. Μόνο ποὺ τὰ τελευταῖα χρόνια παρουσιάζονται μὲ μεγαλύτερη δξύτητα γιατὶ εἶναι μεγαλύτερες καὶ πιὸ συγκλονιστικὲς οἱ ἐξελίξεις τῆς ζωῆς κι' οἱ νέοι μας δὲν προφθαίνουν νὰ κατατοπισθοῦν στὶς νέες ἢ θικὲς ἀξίες ποὺ διαμορφοῦνται. Νομίζουν πὼς τὰ προβλήματά τους εἶναι ἄλυτα καὶ μοναδικά, ὅπως σκεπτόμαστε κι' ἐμεῖς στὴν ἡλικία τους, μὲ μόνη τὴ διαφορά, πὼς ἐμεῖς ἐζᾶμε ἀνατραφεῖ μὲ μιὰ πειθαρχία πιὸ αὐστηρὴ καὶ ἐπίδεψη πιὸ ἐπιμελημένη, κι' οἱ ἀντιδράσεις μας ἤταν πιὸ συγκρατημένες.

Πολλοὶ ἀποδίδουν στὸν κινηματογράφο τὴ «διαφορὰ» τῆς σημερινῆς νεολαίας. Εἶναι ὅμως ὁ μόνος ὑπεύθυνος; Καὶ ὡς ποιὸ σημεῖο;

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ νέοι ἀγαποῦν τὸν κινηματογράφο γιατὶ εἶναι μιὰ τέχνη ποὺ προσαρμόζεται ἀμέσως στὶς τάσεις κάθε ἐποχῆς. Ἐξασκεῖ ζωρὴ ἐπίδρασι στὰ νειάτα καὶ μάλιστα ὁ κακὸς κινηματογράφος. Δὲν θλάπτει περισσότερο ὅμως ἀπὸ τὸ κακὸ ἔντυπο ποὺ κυκλοφορεῖ ἀνεξέλεγκτα καὶ κρυφὰ στὰ περίπτερα καὶ μπορεῖ ν' ἀγοραστῆ μὲ μιὰ δραχμή. Ταυτόχρονα ὅμως ἡ ἑβδομὴ τέχνη προσπάθησε νὰ ἐκφράση αὐτὲς τὶς ἀνησυχίες καὶ τὰ προβλήματα τῆς σημερινῆς ἐποχῆς πιὸ παρασταπκὰ ἀπὸ τὶς ἄλλες τέχνες μ' ἕνα ἀποτέλεσμα διπλὸ κι' ὁλότελα ἀντίθετο. Ἀπὸ τὴ μιὰ δίνει ἕνα παράδειγμα καὶ μιὰ λύση σὲ διάφορα προβλήματα καὶ βοηθᾶ τοὺς νέους, ἀπὸ τὴν ἄλλη προβάλλοντας τὴν ἀντίδρασι τῶν ἡρώων στὰ προβλήματα καὶ στὶς ἀνησυχίες αὐτὲς γίνεται παρδέιγμα πρὸς μίμησιν σὲ μερικοὺς ἀπὸτε ἡ ἐπίδρασί του εἶναι βλαβερή.

Αὐτὴ τὴ βλαβερὴ ἐπίδρασι σκέφθηκαν νὰ ἐξουδετερώσουν οἱ Γάλ-

(Συνέχεια εἰς τὴν 4ην σελίδα)

ΕΚΛΕΚΤΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

Μία ἐγχειρισις διαφράγματος ποὺ ὑπέστη ἡ κόρη μου στὸ Νοσοκομεῖο τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, μοῦ ἔδωκε τὴν εὐκαιρία νὰ γνωρίσω ἕνα νέον ἐπιστήμονα ἐκ Μάκρης καταγόμενον (ἐκ μητρῶς) τὸν ὀτορινολαρυγγολόγον κ. Γρηγόριον Κατσέλλην, Α' βοηθὸν τοῦ Καθηγητοῦ κ. Νασσόλη.

Τοῦ νεαροῦ τούτου ἐπιστήμονος μοῦ ἔκαμαν ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν, οὐχὶ μόνον ἡ ἐξαίρετος ἐπιστημονικὴ του κατάρτισις, ἡ προσεκτικότης καὶ ἡ λεπτότης μεθ' ἧς ἐκτελεῖ τὴν ἐπιστημονικήν του ἀποστολήν, ἀλλὰ καὶ τὰ αἰσθήματά του τὰ λίαν εὐγενῆ, καὶ ἡ προθυμία του νὰ ἐξυπηρετήσῃ τοὺς ἀσθενεῖς του, ἀδιακρίτως προελεύσεως, κατὰ τὸν πλέον εὐγενέστερον τρόπον καὶ ἀλτρουϊστικὴν διάθεσιν.

Τοιοῦτοι ἐπιστήμονες τιμῶσιν ὄντως τὸν ἐπιστημονικὸν κλάδον εἰς ὃν ἀνήκουσι.

Τόσον δὲ ἡ οἰκογένειά του, ὅσον καὶ ἡμεῖς οἱ πατριῶται του, (ἡ μητέρα του εἶναι τὸ γένος Τσίλη), δικαίως πρέπει νὰ ὑπερηφανευώμεθα διότι συνεχίζεται ἡ παράδοσί μας τῆς ἀναδείξεως καὶ τῆς παραδόσεως εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν πολιτείαν ἐπιλέκτων ἐπιστημόνων.

Τὸν κ. Κατσέλλην ἐγὼ προσωπικῶς ἐπίδρασι στὰ νειάτα καὶ μάλιστα ὁ κακὸς κινηματογράφος. Δὲν θλάπτει περισσότερο ὅμως ἀπὸ τὸ κακὸ ἔντυπο ποὺ κυκλοφορεῖ ἀνεξέλεγκτα καὶ κρυφὰ στὰ περίπτερα καὶ μπορεῖ ν' ἀγοραστῆ μὲ μιὰ δραχμή. Ταυτόχρονα ὅμως ἡ ἑβδομὴ τέχνη προσπάθησε νὰ ἐκφράση αὐτὲς τὶς ἀνησυχίες καὶ τὰ προβλήματα τῆς σημερινῆς ἐποχῆς πιὸ παρασταπκὰ ἀπὸ τὶς ἄλλες τέχνες μ' ἕνα ἀποτέλεσμα διπλὸ κι' ὁλότελα ἀντίθετο. Ἀπὸ τὴ μιὰ δίνει ἕνα παράδειγμα καὶ μιὰ λύση σὲ διάφορα προβλήματα καὶ βοηθᾶ τοὺς νέους, ἀπὸ τὴν ἄλλη προβάλλοντας τὴν ἀντίδρασι τῶν ἡρώων στὰ προβλήματα καὶ στὶς ἀνησυχίες αὐ